

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. IV. Variæ Besuensis monasterii vicissitudines, reliqua S. Prudentii
miracula, quibus nonnulla ad sacrum ejus cultus spectantia adjunguntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
J. B.

relatum fuit
Besuam

et seq., in qua Vualcaudo Vuarinum, Vuarino Teutbertum successisse reperies; ut Vualcaudo Warinus, Galcaudo vero substituendus sit Teutbertus, cui tandem Milo successit.

45 S. Prudentii corpus Divionem delatum in ecclesia S. Stephani Protomartyris juxta hujus altare depositum fuit, ibique mansit usque ad annum 924, ut legitur in Actis num. 43. Idem legitur quoque in Chronico Besuensi pag. 531, quod ita habet: Defuncto igitur Agrimo episcopo successit Vuarnerius episcopus. Hic, petentibus monachis hujus cœnobii, beatum Prudentium martyrem retulit de Divione, cum innumerabilibus clericis diversi ordinis a plebe innumerabili utriusque sexus cum honoris tripudio susceptus est. Denique monachis prædicti cœnobii cum infinito populo eminus a monasterio ei obviam occurrentibus, cum immensis laudibus receptus est anno Verbi Incarn. Divini 921, 9 Kalen. Octobr. die, id est, 23 Septembris. Id ipsum tamen Chronicum laudantes Gallie Christianæ auctæ scriptores tom. IV, col. 514 Besuam S. Prudentii corpus relatum aiunt, die quidem mox memorato, sed anno 922; quod et ante ipsos Vignerius fecerat in Chronico Lingonensi pag. 71: Sed utriusque a vero aberrant; quod ita conficio. Gotselmus Vuarnerio, Lingonensi episcopo, successit anno 4 Roberti, Francorum regis; ex chronographo Besuensi pag. 532: Robertus autem (Odonis, supra memorati, frater) regnavit a mense Junii anni 922 usque ad Junium anni 923. Gotselmus igitur anno alterutro Vuarnerium e visis sublatum in cathedra Lingonensi excepit. At Vuarnerius ex Necrologio San-Benigniano, ut ipsi Gallie Christianæ auctæ scriptores col. 515 referunt, obiit 14 Kalendas Augusti, seu die 19 Julii. Vuarnerius itaque vel Roberti regnum non vidit, vel, si vidit, ea illius regni parte obiit, quæ in annum 922 incidebat. Porro vero, si anno 921 vel 922 (cum ex dictis anno 923 obire non potuerit) obiit, et mense quidem Julio, qui anno 922 S. Prudentii martyris corpus die 23 Septembris Besuam potuit retulisse? Ex quibus fit, ut hac in re a Besuensi chronographi verbis, anno 924 S. Prudentii ad Besuense monasterium relationem assignentis, discedere non sit necesse.

anno 921

46 Itaque Gallie Christianæ novissimæ scriptoribus assentior, Vuarnerium ante annum 923 e visis abuisse, contra ac Vignerius scribit: verum anno 922 Septembri mense S. Prudentii corpus Besuam reduxisse, illis itidem non dederò; uti nec id, quod itidem addunt, nempe anno 922 Robertum regem fuisse in prælio Suesionensi occisum; quod anno 923, mense Junio contigisse, dixi num. superiore. Verba eorum, seu potius unius ex illis, sunt: Succinit et Chronicum S. Benigni, cum Gotzelini electionem factam ait, superstate Roberto rege, qui, et ex ipso, uno tantum anno regnavit, et re ipsa anno 922 cæsus est. Cæsum anno 922 fuisse Robertum, si quidem id a Chronographo Benigni dictum volunt, non video, qui id ex illius verbis possit extundi, qui tantum ait, Robertum, postquam regnavit anno uno, Suesionicis in campis trucidatum fuisse. Efficitur vero aliunde, ad annum 923 referri id oportere. Ita enim Frodoardus in Chronico Remensis ecclesie ad annum 922. Robertus itaque rex Remis apud sanctum Remigium ab episcopis et primatibus regni constituitur. Heriveus Remorum archiepiscopus obiit tertia die post consecrationem Roberti regis, scilicet sexto Nonas Julii, id

est, die secunda ejusdem mensis. Ad annum vero 923 ait: Robertus vero, armatis his, qui cum eo erant, (sub urbe Suesionica, ut præmittit) contra (Carolus Simplicem, qui Robertum sibi rebellem inopinato aggrediebatur) processit, commissoque prælio, multis ex utraque parte cadentibus, Robertus quoque rex, lanceis perfossum, cecidit, die, ut paulo ante dixerat, Dominica; quæ, teste Odoranno in Chronico S. Petri Vivi Senonensis, erat 17 Cal. Julii seu dies 15 Junii; quod anno 923 congruit, quo littera Dominicalis erat E. Sed pauca, quæ de S. Prudentii Besuam reductione dicenda supersunt, expeditiamus.

47 Qua via seu modo S. Prudentii corpus Besuam reductum fuerit, quid id temporis actum sit, pluribus verbis Theobaudus disserit; ego rem omnem compendio tradam. Jam annis triginta et amplius S. Prudentii corpus in S. Stephani templo Divione remanserat, cum Besuenses monachi Guarnerium, Lingonensem episcopum, adiere, ac multis precibus egerunt, ut is sibi S. Prudentii corpus restitui a Divionensibus juberet. Paruit his quidem Pontifex; at Divionenses id ægre habuit: itaque diœcesani sui præsulis jussis specie tenuis obtemperaturi, dolum fabricati dicuntur hujusmodi. Erat penes illos S. Silvini corpus e Belgio illuc olim delatum; quod Besuensibus monachis, quasi S. Prudentii esset, ad monasterium suum devehendum dederunt. Latuit fraus per dies aliquot; at his elapsis, Guarnerio, Divione tunc versanti, in sonno apparuit S. Prudentius, dolum detexit, monuitque, ut se Besuam perferri curaret, quod Divionensibus, licet incitis, sua tamen auctoritate extorsit. Recte ergo, summoque omnium ordinum plausu et pompa solemniori exceptum est Besuæ S. Prudentii corpus anno, ut diximus, 921, nono Kalendas Octobris, seu die Septembris vigesimo tertio. Eorum, quæ de Divionensium fraude, oblatoque Guarnerio cælesti visione Theobaudus narrat, penes ipsum fides esto: solebant enim illius ætatis scriptores, aliquid miri (vere, an falso?) rebus maxime suis non raro affundere. Miraculum unum aut alterum, quod ex anonymo Theobaudus refert, interim contigisse, nihil commentationis indiget. Itaque ad librum tertium miraculorum S. Prudentii, qui Theobaudum, perinde ac primus, habet auctorem, progredior.

§ IV. Variæ Besuensis monasterii vicissitudines, reliqua S. Prudentii miracula, quibus nonnulla ad sacrum ejus cultus spectantia adjunguntur.

Theobaudus, anonymi vestigiis insistens, S. Prudentii miraculis, quæ ab anno 1116 usque ad annum 1124 contigerunt, enarrandis librum tertium destinavit; at, quæres, nullane ab anno 921 usque ad annum 1116 miracula S. Prudentii edidit? Haud equidem id affirmare ausim, licet miracula eo temporis spatio, quod inter utrumque annum interceptum fuit, ab illo patrata invenerim nusquam; sed potius suspicor, ea litteris non fuisse consignata, ut fieri calamitosis temporibus et relaxatis religiosæ disciplinæ institutis

Post annum
921 Besuenses

AUCTOR
J. B.

A *tus non infrequenter solet. Utramque vero vicissitudinem Besuense monasterium subiit; nam primo quidem chronographus Besuensis apud d'Acherium pag. 522 miserimum fuisse, scribit, passim per diocesim Lingonensem monasteriorum statum, in rebus perinde spiritualibus ac temporalibus, cum anno 981 Lingonensem sedem Bruno adiret; de Besuensi vero nominatim hæc habet: Cum vero de hujus Besuensis monasterii multimodis desolationibus dissereremus, diximus, prout memoriae occurrere potuit, secundum quod in schedulis veteribus invenimus, sexies desertum, et fere adnullatum fuisse. Verumtamen postea diligentius perscrutantes invenimus, hunc eundem locum ab Hungris combustum quinquies. (Idem legitur infra in Charta de Vetus-vineis anni 1023, pag. 554) quippe cui nullum erat a terreno principe defensionaculum, nec loci ad resistendum inimicis munimentum. Harum combustionum duæ quo tempore evenerint, notum nobis est. Anno namque 936 Incarnati Verbi venerunt Hungri mense Julio.*

variis vicissitudinibus jactati usque ad annum circiter 1116.

B *49 Iterum anno 937 Incarnati Verbi Lucdovico, filio Karoli, uncto in regem; et nondum eo anno evoluti, Hungri venientes per Franciam et per Burgundiam atque Aquitaniam, devastaverunt omnia: quæ vastatio in tantum huic loco obfuit, ut per 51 (vel circiter) annos, usque ad annum scilicet Incarnati Verbi 981, quo dominus Bruno Lingonensi ecclesie præfuit episcopus, respirare ad priorem statum non potuerit. Brunone mortuo, rursus Besuensis monasterii bona fuere direpta; sic enim legitur in Charta mox citata: Post cujus decessum, sicut cætera loca Sanctorum, locus Besuensis in direptionem cecidit: tunc, qui videbantur pacifici, prædones sunt effecti. Rursus pag. 556 et seq. Besuensis chronographus scribit, ab Hugone, Lingonensi episcopo, per Halinardum, Dicionensem abbatem, monasterium suum fuisse direptum et monachos inde vi expulsos, quod fieri deinceps non diu post vetuit Leo IX, dato ad Olgericum, Besuensem abbatem, privilegio, quod idem chronographus pag. 572 et seq. exhibet. Datum id est 4 Nonas Octobris anni 1052. Denique pag. 604 Josbertum, abbatem Besuensem, munere suo cessisse scribit, exterius existentibus innumeris raptoribus, interius periculis in falsis fratribus, dum tandem, ut paulo post scribit, Stephanus Josberti, anno 1088 successor, cuncta restituit, qui saltem ad annum 1119, quo terram quamdam incultam a Joceranno, Lingonensi episcopo, accepisse legitur in confecto ea de re ab episcopo instrumento (quod vide apud Acherium pag. 662 et seq.) vitam protraxit. Fieri itaque facile potuerit, ut tot rerum vicissitudinibus acti Besuenses monachi Patroni sui miracula, si quæ tunc patravit, vel scriptis mandare neglexerint, vel perierit ante Theobaudi tempora, si quid de illis fuerit litteris aliquando consignatum.*

que interim S. Prudentius fecit miracula, forte litteris non consignaverunt; at

C *50 Theobaudus itaque, vel materia, vel documentorum ita cogente penuria, nihil de S. Prudentii miraculis, ab anno 921 usque ad annum 1116 patris, memoravit: at ab anno 1116, etiam nostro numerandi more, quo S. Prudentii reliquæ Besuæ in villulam, Lucum dictam, translatae fuerunt, plura habuit enarranda. Translationis occasio fuit synodus, juxta dictam villulam eo anno celebrata, de qua ita Vignerius in Chronico Lingonensi pag. 104: Anno 1116 gratissimus in amoenissima planitie Lucum inter et Tilecastrum extitit conspectus celebratus sub dio*

colandus et in diebus illis

synodi sexto Idus Junias ab Guidone, Viennensi archiepiscopo, Sedi Apostolicæ legato, ab Guceranno (eodem, qui Theobardo Jocerannus dictus est) et a convocatis per edictum generale provincie totius abbatibus, cæterisque capitibus ecclesiarum. Adfuit præterea nobilium populique pene innumerabilis multitudo, erectis in quamdam speciem castrorum hic, illic papilionibus, et e ramis arborum tectis viridantibus, dispositisque sub amplissimo tentorio, velut portatili templo, diversorum Sanctorum capsis aureis argenteisque. Id genus comitorum PLACITUM DEI, sive SACRUM DICASTERIUM, dixerunt Majores. Agitata ibi permulta, de damnis et injuriis multorum: multa definita, nonnulla rejecta vel compressa; edita etiam in gratiam, qui accurrerant, miracula: ut absque graviore casu (quod raro in hujusmodi turbis accidit) imo plurimorum solatio finitus solutusque recesserit conventus. Ita Vignerius synodum illam, quod et Theobaudus facit, anno 1116 innectens.

51 At Gallie Christiane novissimæ auctores anno 1116

quoad annum celebratæ synodi scrupulum injiciunt dum anno 1117 eam celebratam, scribunt tom. IV, col. 571, adductis in eam rem ipsius Theobaudi verbis: Anno itaque a Conceptu celeberrimo Virginis intemeratæ millesimo centesimo decimo septimo promoti cathedra (Lingonica) religiosi nominis viro Joceranno, ejusdem præsulis pervolat edictum omnes invitans ad concilium vi Idus Junias. Agnosco hic equidem Theobaudi verba; sed tom. II Bibliothecæ novæ Labbeæ pag. 619, quam in serie abbatum Besuensium col. 707 laudant, ubi de Stephano, XV abbate Besuensi, non annum 1117, sed 1116 lego. Nescio, num forte annum 1117 anno 1116 substituere illis visum sit ob diversum, qui, Theobaudi ætate in usu fuit, et modo est, annum inchoandi modum; quod hic mirum anni initium Theobaudus sumpsit a die 25 Martii, ut hæc ejus verba: Anno... a Conceptu... Virginis, quodammodo indicare videntur. At cum synodus illa habita sit ex Theobaudi verbis mensis Junii die 8, retineri potest annus 1116 non modo veteri, sed, ut supra aiebam, hodierno etiam annum inchoandi numerandique more. Ceterum diversa hæc synodus est a duabus aliis, eodem anno apud Lingonas celebratis: quarum alia de more Post Pascha, seu post 2 Aprilis, altera post messem est habita. Meminit utriusque Chronicon Petri Vivi Senonensis hunc in modum: Anno 1116 abbas Arnaldus misit Lingonas Walbertum monachum ad supra memoratum episcopum Jocerannum in synodo, quæ secundum consuetudinem fit post Pascha, cum litteris Daiberti archiepiscopi deprecativis pro nostra re. Unde respondit episcopus et mandavit abbati, se venturum Senonas ad curiam regis et ibi se locuturum cum abbate, quod et fecit. De Rainardo scilicet denominavit diem apud Retiacum post primam diem festi sancti Bartholomæi in Augusto, ubi abbas ivit cum multa infirmitate corporis sui, sed neque judicem, neque respondorem invenit, et sic delusus venit ad sua. Quapropter ad aliam synodum, quæ fuit post collectionem frugum, misit iterum abbas supradictum Walbertum monachum cum litteris, quarum exemplar est: « Domino suo Joceranno etc. »

52 Ad synodum itaque primo memoratam, in synodo Lingonensi quæ ex dictis anno 1116 die 8 Junii est habita, non ad duas alias, quas mox attigi, refer Vignerii verba, cum ait ad illam diversorum Sanctorum capsas aureas argenteasque fuisse ad-

vectas.

ACTORE
J. B.

rectas. In his porro fuisse thecam, quæ S. Prudentii exuvias continebat, ita Theobaudus narrat: Illo vero in tempore (nescio, quæ de causa hunc hic titulum adhibeat) S. Stephanus, abbas noster, vir sane per omnia magnificus super omnium pastores Gallia cœnobiorum egregium nomen sanctitatis et prudentiæ sæcularis obtinebat: de cuius solemnibus præconiis ne pauca dixisse videar, dum multis vix valeant comprehendi libris, justius arbitror nunc silere, quam loqui. Hoc solum protulisse sufficiat, meritis ejus concessum fuisse, ut tempore suo tot tantisque beatus Prudentius micaret virtutibus. Is igitur gloriosus pater imaginem Clavigeri cœli et corpus almiflui Prudentii, quod ab eo mirifice argento et auro, lapidibusque pretiosis exornatum fuerat, ad idem concilium ferri fecit, nec non et Sanctorum aliorum pignora, quæ longum est referre, quæ, a conventu totius synodi devotissime suscepta, cum hymnisono concentu in præparatis decenter collocantur tentoriis. Atque hæc illa verosimiliter est S. Prudentii translatio, cujus idem Theobaudus lib. 1, n. 6 meminit, cujusque occasione visa fuisse scribit, tum fracturam in capite S. Prudentii, tum malleum, passionis ejus, ut verosimile est, instrumentum. Quo fructu ad synodum Lingonensem S. Prudentii reliquiæ fuerint translatae, paulo post dicitur: postquam tamen de Sammarthanorum insigni errore, quem in obbatum Besuensium serie admittunt, lectorem paucis monuero.

aliquot ab illo edita miracula,

53 Si ea, quam illi exhibent, Besuensium abbatum serie standum sit, S. Prudentii, de qua nunc agimus, translatio non sub Stephano, Besuensi abbate, sed vel Gauberto seu Josberto, vel Girardo, contigisse debuit: sic enim illi: Gaubertus seu Josbertus creatur 1088 indiet. 2 Epacta 25 a Roberto, Lingonensi præsule. Instaurator monasterii nominatur 1111 et 1113 cum Valone, abbate Lotonensi. Girardus anno 1116, qui recensetur in Charta 1117, Villenci, Lingonensis antistitis. Verum ex jam dictis liquet, Gauberto seu Josberto successisse Stephanum, quem illi ignorarunt, eundemque restituisse splendori suo monasterium Besuense, idque rexisse saltem ad annum 1117; ut adeo Sammarthani morari hic neminem debeant. Porro, ut, unde digressus sum, redeam, dum celebrabatur synodus Lingonensis in planitie quadam, inter Lucum (Gallice Lux) et Tilecastrum (Gallice Trechateau vel Til-le-Chatel) in Lingonum Burgundionumque haud procul Besua confinibus sita, tria ad S. Prudentii invocationem facta miracula singillatim Theobaudus refert; primum, quo puero, a nativitate cæco, oculorum lumen restitutum fuit; quod, cum sinistris malevolorum calumniis peteretur, et a pueri parentibus jure jurando assertum fuisse, et a Burgundiæ duce (erat istunc Hugo, qui Othoni fratri ab anno 1102 secundum Vignerium in Burgundiæ Chronico successerat) examinatum, ait. Alterum, quo juvenis dæmone liberatus; tertium, quo manus per septennium arida et velut emortua vigori seu naturali et communi vitæ usui est restituta, quæ fusius a Theobaudu descripta habes num. 47 et seq. seqq.

ejusque reliquias in sibi dicatam eadem depositas legimus:

54 Finita synodo, eorum, quos sanos effecit, humeris comitante solemnî pompa, Besuam relatus, eo cœpit hominum concursu frequentari, ut inde monasticæ quieti ac tranquillitati non parum molestiæ crearetur: visum itaque est Besuensibus, alium in locum, ad quem citra monacho-

rum incommodum liber esset multitudini accessus, S. Prudentii corpus transferre. Est autem colluculus (inquit Theobaudus n. 55) Besuano supereminens burgo, ab ea scilicet parte, qua nox sydera condit, in summo vertice gestans ecclesiam, in honore ipsius Martyris consecratam; in quam nimirum S. Prudentii corpus intulerunt, et in qua tot prodigiis nomen suum illustrasse sanctum Martyrem, num. 57 Theobaudus ait, ut, quæ prætermittere, quæ contra scriptis tradere deberet, sese ignorasse, fateatur. Ecclesiæ istius Grimerium quemdam monachum, quem, id ut faceret, in somnis monuerat S. Prudentius ipse, sed ex suorum dumtaxat relatione, conditorem facit. Hanc dudum, inquit, non multum antiquis temporibus fertur quidam fecisse Grimerius, ut aiunt, vir per omnia religiosissimus. Cui longo tempore sub habitu monachico Christo militanti beatissimus apparuit Prudentius etc. Cum autem non ante sæculum XII, ad annum 1124 saltem provectum, Theobaudus, ut ex num. sequenti colligitur, scripserit, laudata mox ejus verba, ecclesiam illam sæculo XI fuisse S. Prudentio extractam et consecratam, videntur innuere. Grimerius quidam in Chronico Besuensi apud Acherium pag. 559 occurrit, donationi, qua Milo de Beria prædia quædam Besuensibus concessit, subscriptus. Data quidem ea est anno 1026: verum idemne sit, qui supradictæ ecclesiæ conditor, an alius, ad manum non est, unde definiam. Sequuntur apud Theobaudum S. Prudentii miracula e multis pauca, quæ prolixis admodum verbis ille persequitur: sed quoniam vel nihil in illis peculiari observatione dignum occurrit, vel, si quid occurrat hujusmodi, in Annotatis notari facile poterit, ad ea, quæ lib. IV, eoque postremo Miraculorum S. Prudentii, Theobaudus memorat, gradum facio.

55 Theobaudus lib. IV ea ex parte prosequitur S. Prudentii miracula, quæ ab anno 1124 fere ad suam usque ætatem contigerunt: ab anno, inquam, 1114; quippe quem discrete exprimit lib. IV principio: ad suam vero fere ætatem, quod a num. 91 duplex miraculum refert; alterum n. 91, quo Simeon puer undis submersus vitæ fuit redditus, quem, cum scriberet, ait in vivis adhuc fuisse superstitem: alterum num. 93 et seqq., quo ex febris mortuus ad vitam pariter revocatus est, quod ait, non uno dumtaxat, sed trecentis etiam testibus comprobari posse. Præter hæc alia quædam S. Prudentii miracula delibavit, quæ obiter perstrinxisse sufficet, Sanctimonialis Vesontina, invocatis Sancti nomine ac ope, paralytico morbo semel iterumque liberata est. Puer quidam, cujus talus natibus inhærebat, incessu donatus abiit; alter item puer submersionis periculo ereptus, quod item accepisse se ait ab illis, qui viderant: captivus, solutis vinculis, patefacto carceris ostio, clam custodibus in libertatem assertus: cæci duo et paralyticus sub uno Missæ Sacrificio, ut monachus, cum ista fierent, Besuæ habitans, Theobaudu jure jurando affirmavit, sospitatem adepti: duo præterea mortui vita redonati. Hæc Theobaudus fuse; contraxi ego, quod nec in his quidquam discussione aut observatione dignum occurreret. Verum his duo miracula præmittit, prope Vesontionem anno 1124 facta, de quibus, cum his alia nonnulla Theobaudus immisceat, quæ discussione aliqua aut observatione indigere videntur, paulo latius agendum.

56 Quod ad miraculorum substantiam attinet, Theobaudus mulieri, uni quidem brachii, quem amiserat, in cuius verba

cariis etiam deinceps clarruisse miraculis.

30. 1117.

A usus est restitutus; alteri vero, pulsa paralyti, sanitas reddita. Ex adjunctis vero, quæ observatione aut discussione digna, ut dixi, iudicavi, primum quidem, concilium, Vesontione sub Ansirico archiepiscopo anno 1124 habitum, nec alibi, quod sciam, memoratum; alterum, S. Remigii reliquias; tertium, translationem quamdam S. Prudentii reliquiarum spectat. De concilio Vesontionensi ita Theobaudus num. 73: Quapropter aliorum styllum convertere consultius videtur, in primis vero congruum censeo, a placito Dei, quod apud Bisunticam urbem celeberrimum extitisse dignoscitur, samem narrationis exordium. Igitur anno millesimo centesimo vigesimo quarto a Puerperio Virginis illibatae, venerabilis Ansiricus, archipontifex Chrysopolitanus, (Chrysopolis etiam audit olim Vesontio) immensum decrevit conflare concilium, quod «Placitum Dei» vocant, in diebus (ni fallor) Pentecostes: celebratum addit in planitie quadam, Thisia incolis dicta, Vesontione passibus mille quingentis distita, juxta Ducium seu Dubim (Gallice le Dou vocant) fluvium. Extraordinarium fuisse oportet, si, ut Theobaudus ait, celeberrimum et immensum fuerit; nec tamen, ut dixi, usquam alibi illius mentionem invenit. Harduinus tom. VI, parte II Conciliorum col. 1117 et 1118 ex Chronico Malleacensi, cujus verba recitat, concilia quatuor Gallicana anno 1124 celebrata recenset, nimirum Carnutense, Claramontanum, Bellovacense et Viennense; quibus ex Theobaudo Vesontionense adiciendum videtur.

nonnulla hic
57. At qualiscumque fuerit ea Vesontionensis synodus, ad illam Besuenses monachi se contulerunt non sine Sanctorum reliquiis: Inter quos, inquit Theobaudus num. 74, et janitoris caeli, Petri nostri, pulcherrima ycona et capsula multarum reliquiarum cum brachio beati Remigii a nostris devectæ sunt, ac in papillone, ad hoc facta, honorifice depositæ. Non unus Beatorum seu Sanctorum Fastis Remigius reperitur adscriptus. In Opere nostro ad diem 19 Januarii actum est de S. Remigio, Rotomagensi archiepiscopo, sub annum 771 defuncto: de S. Remedio, episcopo Vapinci in Gallia seu forte etiam Remigio, ad diem 3 Februarii; de S. Remedio confessore in agro Tridentino tom. I Octobris a pag. 36; denique de S. Remigio, celeberrimo Francorum apostolo, eodem tomo a pag. 59. Quem hic Remigium Theobaudus intellexerit, haud equidem scio. Minus vero apparet simile, S. Remedii, in agro Tridentino culti, reliquias, quas quidem variis locis dispersas esse scio, at, unquam in Gallias missas fuisse, non novi, Besuensibus obtigisse. Neque S. Remigii, Remensis episcopi et Francorum apostoli, brachium vindicare sibi Besuenses possunt; cujus corpus non solum anno 832 Hincmari tempore, verum etiam anno 1646 omnibus suis partibus integrum fuit in gemina illius inspectione inventum. Videsis Commentarii prævii ad Acta S. Remigii §§ 17 et 19. Restat igitur, ut alterius ejusdam S. Remigii brachium vel brachii partem Besuenses tunc possederint; at cujus, viderint ipsi, quorum interest, et inscium doceant.

C
58. Ex eodem denique Theobaudi loco intelligimus, S. Prudentii reliquias fuisse alias aliquando Vesontionem delatas, idemque iis ibi accidisse, quod seu prius, seu serius, Divione illis contigisse, supra vidimus; nimirum Vesontionenses allatas eo S. Prudentii reliquias vi detinuisse, ac sibi retinere voluisse. Rem gestam Theobaudus, sed

observanda
occurrunt.

Octobris Tomus III.

ex suorum relatione dumtaxat, num. 74 his verbis refert: Videntes autem, qui confluxerant, argenteum brachium (cui inclusæ erant S. Remigii reliquie, de quibus num. præced.) quod sæpe numero apud Besuam in ecclesia Prudentiana viderant, arbitrati sunt adventasse Prudentium: et ob id conglobatim ad nostrum proruebant tentorium: sed ibi profecto nihil ejusdem Sancti, nisi nomen et virtus, erat: non ob aliud tamen, nisi uti ne violenter nobis auferrentur beatæ reliquie, sicut olim factum constat. Nam fama est, illum quondam, a Besuensibus ad ipsum locum pro re simili delatum, multisque ibi virtutibus declaratum, Chrisopolitanos vi detinuisse; sed postmodum, Deo volente, coactos reddidisse. Quod constare primo dixerat Theobaudus, mox ex fama tantum accepisse se inquit; quæ utrum a re gesta ad Theobaudum usque non interrupta pervenerit, an sero post tantummodo nata sit, ignoro; ac proin dubiæ mihi auctoritatis est. Ad calcem lib. IV Miraculorum S. Prudentii miraculum adficatur, quod recentioris auctoris additamentum esse Labbeus notat; qua de causa, tum etiam quod argumento sit, S. Prudentium etiam post Theobaudi ætatem miracula edere non desivisse, huc visum est transcribere. Sic habet: Anno 1255 regnante domino Gaufrido (seu, ut reor, Joffredo, Besuensi abbate) puer quidam parvulus in aqua Besuana cecidit, qui usque ad mortem perductus est, in ecclesiam B. Prudentii apportatus, sanus et incolumis parentibus suis est redditus. A Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris. Ergo Regi regum sit decus et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

59. Porro ex auctore lib. II Miraculorum S. Prudentii num. 36 dubito, an non modo Besuæ, sed et Pauliaci miraculorum gloria sanctus Martyr claruerit: Est autem ibi, inquit ille, capella in honorem sanctorum Apostolorum (Petri et Pauli) conservanturque in eadem reliquie S. Prudentii martyris, qui miris in prædicto monasterio jugiter virtutibus claret. Dubium apparet, intelligatne monasterium Besuense, quod paulo ante, an capellam, quam proxime nominavit. Tum vero addit, Winegaudum quemdam, cerasa prope dictam capellam, invito loci custode Sigiberto, sibi decerpere volentem, ab immani colubro fuisse constrictum, nec eo prius fuisse liberatum, quam, numquam se quid hujusmodi deinceps admissurum, Deo vocisset. Non procul Besua is vicus situs est juxta Vigenom fluvium, Gallice Pouilli dictus. Pouilleyum dicitur in Catalogo beneficiorum Lingonensis episcopatus, anno 1626 Parisiis edito, et in decanatu Besuensi collocatur. Hunc Besuenses Alberici, Lingonensis episcopi, dono obtinuerunt, ut liquet ex Charta Ludovici Pii, anno 830 data, apud Acherium tom. I Spicilegii pag. 507. Exiguu hinc intervallo situs est alter vicus la Ville Neuve, qui verosimiliter idem est, qui in Charta, quæ apud Acherium mox citatum pag. 538 occurrit, Villa Nova nuncupatur; quod ea de causa observo, quod ibidem S. Prudentius, ecclesiam suo nomini dicatam habuisse, in eadem Charta dicitur: verba illius sunt: Per idem tempus, quo dominus Vuillelmus abbas Besuense regebat monasterium (sub finem sæc. IX, aut seq. initium) miles quidam, nomine Gyrardus, cognovit, se non recta consuetudine accipere decimas cujusdam ecclesiæ, ad ipsum monasterium pertinentis, quæ in comitatu Atoariense, loco nuncupato «Nova Villa» in honore S. Prudentii est consecrata.

AUCTORE
J. B.
in appendice
novecenti

E

S. Prudentii
reliquie Pauliaci, ecclesia
in vico Villa
Nova,

F

AUCTORE
J. B.
Hymni que in
ejus honorem

60 Hymnos aliquot in honorem S. Prudentii recitari olim, ut apparet, solitos, ex codice per antiquo Divionensi, utpote quem a sexcentis aut septingentis annis exaratum, P. Chiffletius credidit, exceptos, in Mss. habemus; quos denique, licet barbore admodum compositos, huc transcribo, quod inter antiqua cultus S. Prudentii testimonia referri possint. Primus ex his ita habet:

Justitiæ dono meruit qui jure vocari
Præpollens Domini martyr Prudentius, ipse
Auxilium nobis tribuat pietate rogatus,
Et secum faciat sanctam nos ducere vitam,
Quam meruit victor certans cum demone
semper,
Nunc cælo residet cæli Domino sociatus.
Laus tibi semper, Trinitas, et gloria perpes,
Gaudentes laudant superi quam perpete ci-
ves. Amen.

Secundi binæ priores lineæ ita sunt depravatae, ut ex illis sensum ullum elicere non potuerim: reliqua vero Hymni pars sic se habet:

Honor quem sic sanctitatis plausu digno in-
citat, amor sanctus angelorum
Laudes Christo debitas perstringendo conre-
sultat, jubilans in æthera.

Alma fides meritorum ægrotantes recreat,
destitutos jam in mortem

Hos ad vitam revocat, zabulini * impeditos
nexibus hic relevat.

Psallat pulcras chorus laudes summo Patri
ingenito, canens simul...

Unicoque Filio, sanctum Pneuma venerando
per æterna sæcula.

61 Tertius his verbis concipitur:
Festum sacra Martyris

Indicit annus versilis,
Quo scandit ad caelestia

Martyr hic Prudens Dindyma,
Illustri fulgens dogmate,

Dictus Prudentius nomine:
Ex Calagurri præcluis *

Enituit Prudentius;
Hic, postquam consul urbium

Frenos rexit nobilium:
Ad Domini vestigia

Mundi vertit fastigia;
Relictis vanitatibus,

Se junxit spiritualibus,
Et monachilem gratiam

Suscipit per prudentiam,
Sacra tenens certamina

Sanctorum laude plurima.
Ad passionis gloriam

Hic venit per justitiam,
Nunc ergo, Martyr optime,

Ora pro nobis sedule,
Ut Jesu Christi lumine

Tecum fruamur æthere.
Sit laus Patri cum Filio,

Et Flamini paraclito,
Virtus simul potentia

Omni sæculorum tempore. Amen:

Pleraque hoc Hymno contenta S. Prudentium, Turiasonensem episcopum, indicare, liquido apparebit Hymnum cum illius Actis, ad diem 28 Aprilis nostro in Opere excusis, conferenti: ut adeo a sæculis septem circiter S. Prudentius, Besuæ cultus, idem fuisse creditus sit, qui sanctus Prudentius Turiasonensis: at hanc opinionem num. 7 refutatam habes. His plura de S. Prudentio non inveni, et proin huic Commentario finem cogor imponere.

B

* demonis

recitari olim
soliti.

* inclytus

C

ACTA

TRANSLATIONES ET MIRACULA

S. PRUDENTII MARTYRIS.

Auctore Theobaldo, Besuensi monacho a.

Descripta ex Ms. codice Trecensi per Franciscum Chiffletium et edita per Philippum Labbeum t. II Bibliothecæ Mss. a pag. 605.

PROLOGUS.

Gloriosissimi athletæ Christi Prudentii præclara correcturus miracula, quæ olim adolescentulus sub ipsa studiorum et flagrantis ingenii acrimonia sparsim edideram, primo prælibare visum est, unde, et quando, et a quo delatus, Besuensi ecclesiæ tantus concessus sit thesaurus, corpus videlicet ipsius, sicut partim a majoribus, partim etiam in ipsa, in qua diutius observatus sum, Aquitania, accepti a fide dignis et probatissimis auctoribus. Res quidem difficilis atque ardua, dum incomprehensibilem ipsorum miraculorum b numerositatem atque magnitudinem mecum ipse reputo. Verum reticere de hujusmodi rebus infructuosum, Deoque valde displicens probatur. Cum deses servus pro talento humi defosso gravi sit addictus sententiæ. Talium siquidem rerum promulgatione divina, quæ semper mirabilis est in Sanctis suis, prædicatur magnificentia, et fortissimorum Christi bellatorum per palmam magis magisque celeberrima coruscet gloria; auditoribus quoque sacræ devotionis vehemens inspiratur flamma ad eorum deprecanda suffragia, et robustissimæ stimuli virtutis suscitantur ad ipsorum (si res sese præbeat) beatissima imitanda vestigia; siquidem et ipse cælestis Imperator ad corroborandos in acie spiritali dimicantium animos memoriam fecit mirabilem suorum c, atque virtutem operum suorum annunciat populo suo, ut supernam nanciscantur hæreditatem d.

Et ego quidem, ut jam præmissi, a primævo impuberis ætatis flore ad ea scedulis imprimenda, licet temerarius, animum appuleram, sed hinc philosophicis occupatus studiis, inde vero universæ materiæ mole considerata et exilis ingenii, faciundiaque tenuissimæ inopia, multis opus illud intermiseram lustris: at ubi, scholaribus omissis gymnasiis, desertor et transfuga sacratissimæ Christi me reddidi militiæ, efflagitatus sum fraterna charitate, ut incepta perficerem, pueriliter edita corrigere, omnia repeterem,

S. Prudentii
miracula
Theobaldus
scribere ag-
greditur,

b

F

c

d

ne eorum me-
moriam pereat.